

nost jih je sprejemala dokaj dobro, saj so bili del njih, medtem ko so pri lokalnih politikih vzbujali strah. Trudili so se, da bi njihov lokalni klub, v katerem se zbirali, zaprli, vendar jim to ni uspelo. Spori s policijo in družbenopolitičnimi strukturami so bili vaškim mladcem celo v zabavo. Včasih so scenarije za take konflikte tudi sami vnaprej pripravili. Med sredstva za provokacijo pa je sodil tudi njihov zunanji izgled (obleka, frizura, nakit) in način obnašanja. Prek obiskovanja mladinskega kluba na Tratah se je širil punkovski način oblačenja in striženja tudi na druge. Vaški punkerji so razvijali svoje besedišče, izraze in fraze, kjer so se prepletali angleški izrazi in domač govor.

V poglavju *Center za dehumanizacijo: zgodba o vaški rock skupini* spoznamo mlade glasbenike, ki so sodelovali v punk skupinah Slovenskih goric. Značilno zanje je bilo, da so izhajali iz delavskih in polkmečkih družin, kar zadeva glasbeno izobrazbo pa so bili vsi samouki. Okoli leta 1980 je bilo pet takih skupin, danes pa deluje le še CZD. Začetki CZD segajo na prelom iz sedemdesetih v osemdeseta leta. Ne gre le za glasbenike. Med njihovo dejavnost sodi tudi izdelovanje plakatov, video, snemanje, fotografiranje in vrtenje glasbe v diskotekah. Leta 1987 so za svoje delovanje od ZSMS prejeli celo nagrado Zlata ptica. V svoje okolje so sicer vnesli neki tuj kulturni vzorec, ki pa so ga znali prilagoditi lokalnemu življenju. Tako so postali hkrati del lokalne in globalne rock scene.

V poglavju *Med ljudsko in popularno glasbo* se avtor sprašuje o odnosu med ljudsko in popularno glasbo, o nevar-

nosti, da bi uvožena popularna glasba z Zahoda pokopala lokalne zvočne tradicije in o avtohtonosti popularne glasbe na Slovenskem. Ugotavlja, da z določenega vidika lahko razumemo popularno glasbo (ali vsaj nekatere njene dele) kot sodobni ekvivalent ljudski glasbi. Uvažanje popularne glasbe se mu ne zdi skrb vzbujajoče, ker meni, da je rock globalni fenomen, ki pa se lahko realizira le v mnogoterih lokalnih oblikah, kjer gre vedno za avtohtone predelave uvoženih vzorcev. Besedilu so dodana stvarna in imenska kazala ter slovarček 'modre latovščine', v dodatku pa je še diskografija, video in drugi projekti CZD ter plakati in drugo vizualno gradivo.

Tematsko je knjiga v okvirih slovenske etnologije (in tudi antropologije) vsekakor inovativna. Slovenski etnologi se doslej nismo lotevali temeljitejšega preučevanja sodobnih mladinskih podkultur, kakor tudi ne rock glasbe kot enega od njihovih izraznih sredstev. Pred časom se je avtor pritoževal, da se etnologija ne ukvarja s 'fenomeni, ki v živo zadevajo sedaj živeče ljudi, njihovo vsakdanje življenje, sodobnost'.¹ S pričujočim delom je nedvomno prispeval k zapolnitvi vrzeli, ki jo sam vidi v etnologiji. Vendar gre, kot sam pravi, kljub še živim pričevanjem in še trajajočim dogajanjem v bistvu za zgodovinski pogled. Za marsikoga, tako za nekatere strokovnjake-etnologue kot za laike, je lahko vsebina knjige presenetljiva. Vse, kar ji je ostalo od nekdanje predstave o etnologiji, je le še kmečko okolje. Nedvomno bo knjiga Rajka Muršiča razširila krog bralcev etnološke literature (predvsem v smeri mlajše generacije) in prispevala k (ponovni) spremembi predstave o etnologiji.

Jerneja Hederih

TANJA PERŠOLJA HOHNEC, KAM SO VSI TURISTI ŠLI?

Občina Slovenska Bistrica, Slovenska
Bistrica 1996, 96 str., COBISS-ID 38579969

Predlog za geselnik slovarja etnologije Slovencev ne prinaša pojma aplikativna ali uporabna etnologija, zasledimo pa pojem aplikativna antropologija in kazalko na pojem uporabna antropologija. V antropologiji sta tako termin kot dejavnost, ki jo označuje, očitno dodobra uveljavljena. Pojem sam naj bi v družbene vede vpeljal C. D. Brinton leta 1895, da bi označil raziskovalno usmeritev, ki združuje analizo družbeno-kulturnih procesov in praktično uporabo izsledkov take analize. V praksi se je orientacija kalila v začetku 20. stoletja, ko se je antropologija pričela vključevati v procese reševanja problemov Tretjega sveta. Aplikativna antropologija je institucionalizirana v *The Society for Applied Anthropology* od leta 1941, od leta 1949 pa izhaja publikacija *Applied Anthropology*, pozneje imenovana *Human Organization*.

In kakšna je povezava tega uvoda s knjigo pod drobnogledom - *Kam so vsi turisti šli?*

Prizadevanja etnologov, da svoja teoretična spoznanja vključujejo v sodobno življenje in aktivno pripomorejo k

Tanja Peršolja Hohnc KAM SO VSI TURISTI ŠLI?

¹ Rajko Muršič, *O razmerju med etnologijo in kulturno antropologijo ter predvsem o teoriji v etnologiji*. Glasnik Slovenskega etnološkega društva 34/1-2. Ljubljana 1994, str. 10.

reševanju aktualnih problemov na različnih ravneh (revitalizacije starih mestnih jeder, poslovna darila, spominkarstvo, promocija turizma itd.), so nam na Slovenskem pravzaprav že nekaj časa znana. Še najbolj znano zveni oznaka 'etnologija in sodobna slovenska družba', prav lahko pa bi jih poimenovali tudi krajše, 'aplikativna etnologija' (komur so ljubši domači izrazi, bo morda bolj všeč 'uporabna etnologija'). Tanja Peršolja Hohnc se z natisom svoje diplomske naloge tem prizadevanjem vsekakor nadvse uspešno pridružuje!

Kam so vsi turisti šli? je knjiga o turizmu na kmetijah na območju občine Slovenska Bistrica. Avtorica je analizirala obstoječe turistične kmetije in vinotoče na raziskanem območju, kar pa predstavlja le jedro, okoli katerega je najprej nanizala teoretična izhodišča za tovrstno raziskovanje in razjasnila terminološke probleme ter nas uvodoma seznanila še z arhitekturno podobo pokrajine in perspektivami turizma na Bistriškem nasploh. Zanimiva so kratka, pa ne nepomembna poglavja o tem, kdo in zakaj se in kdo in zakaj se s turizmom na podeželju ne ukvarja. Gre za poskus starostne in socialne analize tako ponudnikov kot 'odjemalcev' turizma na podeželju, ki je seveda temelj vsakega resnega načrtovanja na tem področju. Pri tem so zelo upravičeno zajeti tudi potencialni ponudniki in 'odjemalci', torej tisti, ki se za zdaj ne s prvimi ne z drugimi (še) ne ukvarjajo. Sledi analiza gospodarskih temeljev turističnih kmetij in vinotočev, pa analiza prehranske kulture, šeg in navad ter domače obrti na Bistriškem, kjer se Tanja Peršolja Hohnc kar sproti - ob podatkih iz literature in lastnih spoznanjih - navezuje na možnosti strokovno utemeljenega vključevanja analiziranih etnoloških vsebin v kvalitetno ponudbo turistične kmetije.

Spodbudno je, kar je iz zapisanega razvidno, da je etnologinja svoje predloge že ob sami raziskavi nakazala ljudem, ki se s turizmom na kmetijah že ukvarjajo, in očitno naletela na odprta ušesa ter v veliki meri tudi na pripravljenost za sodelovanje, kar je pri vsej stvari pravzaprav najbolj pomembno. Ob koncu so ponujene še nekatere konkretne možnosti za

izboljšave turistične ponudbe v vasi Kočno na Pohorju.

Če poskušam oceniti uporabno vrednost publikacije, sem avtorici v prvi vrsti hvaležna za natančno razjasnitev terminoloških zagat. Zelo natančno je namreč opredelila vsebino pojmov turizem na vasi, turizem na podeželju, turistična kmetija (kot alternativa nekoliko nerodnemu kmečkemu turizmu), vinotoč in turizem na kmetijah.

Knjigo nadalje razumem kot odličan priručnik ljudem, ki se s turizmom na podeželju ukvarjajo. In to na več ravneh - najprej tistim, ki imajo turistične kmetije ali vinotoče, in tistim, ki so odgovorni za zakonodajo in načrtovanje na tem področju - ti si bodo s knjigo lahko neposredno pomagali in, kar je morda še bolj pomembno, ugotovili bodo (upajmo!), da je etnolog še kako relevanten partner za sodelovanje na področju turizma na podeželju. Končno pa bodo knjigo lahko uporabili - kot priručnik - tudi etnologi, ki se znajdejo v vlogi svetovalcev v teh zadevah.

Knjiga je geografsko vezana na območje občine Slovenska Bistrica. Pregled arhitekturne podobe območja, kulture prehrane, šeg in navad ter domače obrti je sicer razmeroma obsežen, po mojem prepričanju pa vendarle ni dovolj globok, da bi ga bilo mogoče takoj uporabiti za ustvarjanje turistične ponudbe. Namigi so vsekakor zanimivi, kljub temu pa knjigo razumem kot spodbudo, kot poziv drugim (ali avtorici sami), da se lotijo podrobnejše etnološke analize posameznih segmentov in aplikacije spoznanj posameznih elementov v ponudbi turističnih kmetij, tako na Bistriškem kot drugod. Odlična bi bila, na primer, natančna analiza lončarstva (od oblik posod, ornamentike, barv, materialov, postopkov izdelave, uporabne vrednosti v posameznih obdobjih), dopolnjena z analizo možnosti za oživitve dejavnosti, za povezavo z oblikovalci in za povezavo med izdelovalci in odjemalci (v tem primeru ponudniki turizma na podeželju) za lastno uporabo in za potrebe obiskovalcev teh kmetij. Avtorica je to in druge možnosti v besedilu nakazala že sama!

Marjetka Balkovec Debevec

JOŽE DULAR, SVETILA V BELI KRAJINI.

Zbirka Belokranjska dediščina, 2,
Belokranjski muzej Metlika, Metlika 1995,
44 str.
ISBN 961-90181-0-9

Publikacija *Svetila v Beli krajini* je izšla v februarju 1995 ob počastitvi osemdesetletnice profesorja Jožeta Dularja. Izidu tega dela je botrovalo razmišljanje, kako in s čim naj se Belokranjski muzej, Belokranjsko muzejsko društvo in vse tri belokranjske občine, Črnomelj, Metlika in Semič, zahvalijo profesorju Jožetu Dularju za njegov tako velik kulturni prispevek Beli krajini. Odgovor se je ponujal kar sam, saj prav knjiga predstavlja Jožetu Dularju neprecenljivo vrednost. Izdajatelj in založnik se je tako odločil, da bo natisnil Dularjevo razpravo *Svetila v Beli krajini*, ki je sicer nastala že pred dvajsetimi leti, a je kljub temu zanimiva tudi danes. Publi-

